



ХАҢЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЬЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

СЭТИННЬИ 10 КҮНЭ – МИЛИЦИЯ КҮНЭ!



Уважаемые коллеги!

От имени руководства и личного состава Министерства внутренних дел по Республике Саха (Якутия) сердечно поздравляю Вас с профессиональным праздником – Днем Российской Полиции!

В этот знаменательный день искренне желаю Вам мужества, стойкости, непреклонности в исполнении служебного и человеческого долга, высоких достижений и успехов в Вашем нелегком труде, бодрости, душевного и физического сил, крепкого здоровья, счастья, благополучия Вам и Вашим близким!

С уважением, министр внутренних дел по Республике Саха (Якутия) генерал-майор милиции Я.Г.СТАХОВ.

ИСТОРИЯНЫ, ТУТААХ ДЬОММУТУН АХТАН ТУРАН

Боотуруускай (Чурапчы) улууһун сиринэр-уотутар милиция (обществога куттала суох буолуутун комитетта) тэрииллэринэр Н.Д. Субуруускай быһачча кыттыллы ылбыта. 1923 сый алтынньы 10 күнүтэр Саха АССР Ис дьыала Наркоматын 72 №-дээх бирикээһинэр олохурук. 1924 сый тохсунньу 1 күнүтүн Дьокуускай уокруг 15 участкага арахсыбыта. 3 №-дээх участкагы Боотуруускай улууһугар, Чурапчыга кииһинээн арыыйбытара. Укаастах бастагы начальнигынан 1925 сыллаахха Миронен Николай Романович аналлыта. Бу көмтөн ылаа милиция ыарахан, түүнү-күнүһү аахсыбат үлэтэ күөстүү оргуйан барбыта.

Билигин улуустаагы Ис дьыала отдела 76 сотрудниктаах, ол иһигиттэн нэһиликтэринэн барыта 14 участковой уполномоченнайдар үлэлиилэр. Үлэһиттэр үксүлэрэ элэр дьон, ортохунан 25-30 саастаахтар. Урукку сылларга тэтиһэтэххэ, отдел хаачыстыбаннай саастаабы балаачы тубуста. Ол курдук, барыта 38 сотрудник үрдүк үөрэхтээх, 15-һэ орто анал үөрэхтээх, 31 сотрудник офицерскай дуоһунастарга үлэлиилэр. Маны таһынан 11 сотрудник үрдүк үөрэххэ көтөхтөн үөрөнэллэр. Мин 2006 сылтан отдел начальнигынан аналан үлэлиибин.

Быйыл участковой уполномоченнайынан, ГАИ сотрудниктарынан, сокуоннай саастарын ситэ илик оргулор инспектордарынан аналан сага кадрдар кэллилэр. Отделга дьиз кэргэниинэн үлэлиир, төрөһүтүтэрин суолун утуһунуур үтэс куруук салынар. Кэргэниин Татьяна, Дмитрий Скрюбиннар, Венера, Дмитрий Евграфовтар, Татьяна, Михаил Уваровтар, Ньургустана, Самсон Голомаревтар, Вера, Иннокентий Скрюбиннар, адаларын, эһэлэрин суолларын салгыыр Спиридон Макаров, Людмила Максимова, Викторина Седалищева, Игнатий Корзун үлэлиилэр. Отделбытыгар өр сылларга утуһунахтык үлэһии сылдьар сотрудниктарыбытынан буолаллар: юстиция-подполковника Ефимова Елизавета Михайловна, милиция майора Кардашевская Петр Васильевич, милиция майора Иванова Вероника Семеновна, милиция майора Местников Владимир Ньургустанович, юстиция майора Федотова Ольга Николаевна, милиция майора Артемьев Семен Александрович, милиция капитана Евграфов Дмитрий Николаевич, милиция старшай лейтенана Андросов Гаврил Петрович, милиция старшай лейтенана Иванова Марина Ивановна, милиция старшай прапорщика Алексеев Василий Васильевич, милиция старшай прапорщика Скрюбин Николай Дмитриевич, милиция старшай прапорщика Никитин Иннокентий Иннокентьевич.

Спортивной эйгэр милиция лейтенана Семенов Николай Григорьевич быйыл кулун тутар ыйга Ньурба куоратыгар ыһтыллыбыт чулуу тустуук, аатырбыт хапсагайдыт Петр Алексеев 79 сааһыгар аналлыт хапсагайга республика чемпионатыгар 62 кг ыйааһынаахтарга киирсэн бастагы миэстэни ылбыта, абсолютнай чемпион буолан анал уран оҥоһуктаах кур уонна Кытай трактора биригистэри туһуута.

Милиция үлэтин ветераннара, пенсионердара коллектив үлэтигиттэн туора турбаттар. Ол курдук, предприниматель Бурцев Иван Иннокентьевич общественнай инспектор быһыытынан суоплардарга үтүс үөрэтэр-өйдөтөр үлэни ыһтар. Дьокуускайга быһаарыллар отдел бары ыксаллаах дьыалаарыа, экспертиза матырыйаалларын кэмгэр тириэрдэ, экспертиһини курдук биригистэни эрэйэр боллуруостары Иван Иннокентьевич хаһыс да сылын энкилэ суох толорор. Билигин пенсионердарбыт норуот хаһаайыстыбатын араас салааларыгар, быраабы ха-

рыстылар органнара бэрт ситиһилиэхтик үлэһии-хамсыы сылдьаллар. Отставкага сылдьар милиция подполковника Платонов Константин Егорович, милиция майора Окопешников Степан Петрович адвокат быһыытынан үлэлээн дьон-сэргэ, кыһаллалаах махталы ылааллар. Валентин Николаевич Каратаев "Чурапчы" ТХПК-га таһаарылаахтык үлэлиир. Василий Федорович Посельская "Саха" НКЖК журналист быһыытынан бэрт таһымылаахтык республика спордун пропагандалааһынан, сьрдатыга үлэлиирин улуус эрэ буолбакка, республика олохтоохторо астына бэлэтииллэр. Улууска нэһилиинэ ыһтыктыбыллан туһанар ветераннарбыт Семен Семенович Егоров, Николай Иванович Атласов, Николай Петрович Сергеев куруутун элэр сотрудниктарга ей-санаа, профессиональной бэлэмнээһин өттүнэн куус-көмө буола, сүбэ-ама биэрэ, үөрэтэ-таһаа сылдьаллар. Чакырта оһорор ветеранмыт Николай Егорович Висторья милиция үлэһиттэрин спартакиадаларыгар саахымакка сыллата отделын чийин көмүскүүр, билигин дагы үчүгэй түмүктэри көрдөрөр.

Хаһыс да сылын улуус киһини тэригэлэрэ күнүтэ графич быһыытынан общественнай бэрээдэги харыстааһынга бэйэлэрэ транспорттаах тахсан улахан куус-көмө буолаллар. Отдел үлэһитэр улуустаагы "Суһал көмө" сулууспата, наркологической кабинет (сэб. Попова А.Г.), хирургической отделение (сэб. Гоголев В.А.), управление салалтата (начальник Коркин А.И.) ойбуллулар, көмөлөрө үтүс, биэр ойуһун-санаанан, биэр сылы-соруу туһунан үлэлээн кэллилит. Маны таһынан милиция үлэтин-хамһаһын, күнүтүн үлэттэн тахсар проблемнай боллуруостары, бастыг дьоммутун сьрдатылаа хаһыс да сылын ис сүрөттүн ылсан турар журналист Оксана Жиркова үлэлэһэр. Отдел салалтата, личнай саастаабы бары общественнай көмөлөбөөчүлөрүбитигэр махталытын тириэрдэ уонна салгы улууска бэрээдэги харыстааһынга үлэлэһэ туруохтара дьэн эрэнэбит.

Культурнай, сьрдатар да өттүн ылсан көрдөххө, хаас саас айыы буоларын курдук, иһин эгэр уонна киһи улуустар милиция сотрудниктарынан иһин ардыларыгар служебнай уонна спорт прикладной көрүнүгүгэр спартакиада Томпо улууһугар бу дьыла буолбута, кэлэр сылга үбүлүөйүнэ 25-с спартакиада билигин улууспутугар буолара күтүлүр. Бу улахан дьаһалы билигин үлэ-бигигэр мэлдьи көмө буолар эрэллээх доһуторбут ойбуллурунун ойго-санаага хаалар тына дьоһунаахтык ыһтарга бэлэммит.

Бары сотрудниктары, ветераннары Милиция күнүн эрэллээһин туран, кытаанах дорусбууаны, таһаарылаах үлэни, эрэллээх тыылы баһарабын. Үлэһит түмүктээх, түбүккүт ситиһилиэх буолуун!

КДБЧКОВСКАЯ,

Чурапчы улууһун ИД О начальнига, милиция подполковника.

НАБАРААДАБЫТЫНАН ЭБЭРДЭЛИИБИТ!

РФ Ис дьыалага министерствотын 2009 сый сэттинньи 6 күнүтүн 1597 д/с №-дээх.

БИРИКЭЭЛИНЭН



ЛРР уонна КЧДОД старшай инспекторын, милиция старшай лейтенантын АНДРОСОВ Гаврил Петровичи РФ Милициятын күнүнэн уонна сулууспатыгар үрдүк көрдөрүүлэрин иһин СР Ис дьыалага министерствотын "За верность долгу" түөскэ аналлылар бэлэһинэн наһараадалааһытынан.



ОКС милиционерын, милиция прапорщика ВА-СИЛЬЕВ Алексей Дмитриевичи сулууспатыгар үрдүк көрдөрүүлэрин иһин РФ Милициятын күнүнэн уонна 50 сааһын туолар үбүлүөйүнэн СР Ис дьыалага министерствотын Бочуотунай грамотатынан наһараадалааһытынан.

Начальнигы тыылыта солбуһааччына, милиция майорун Местников Владимир Ньургустановичи РФ Милициятын күнүнэн уонна сулуус-



патыгар үрдүк көрдөрүүлэрин иһин СР Ис дьыалага министерствотын Бочуотунай грамотатынан наһараадалааһытынан.



РЭГ ОГАИ инспекторын, милиция старшай сержантын ПОСЕЛЬСКАЯ Юлия Павловнаи РФ Милициятын күнүнэн уонна сулууспатыгар үрдүк көрдөрүүлэрин иһин СР Ис дьыалага министерствотын Махтал сурутуунан наһараадалааһытынан.



ДПС ОГАИ старшай инспекторын, милиция старшай прапорщика СКРЯБИН Николай Дмитриевичи РФ Милициятын күнүнэн уонна сулууспатыгар үрдүк көрдөрүүлэрин иһин СР Ис дьыалага министерствотын Махтал сурутуунан наһараадалааһытынан.

Сылан орто аскулатын 100 сылыгар

ОСКУОЛА – ОҢО СААҢЫМ КЭРЭ КЭМНЭРЭ

Оскулата дунд талд нийтлэхгнээ, харахлар Булгунньахнааха турбуу, адабийн С.Н.Макаров тутуснут оскулата кестон кэлэр. Оро сааһым үтүү кэрэ кээнэрэ бу кээнэ аасныта. Оскулата томторо, учууталлар уопсайдарыттан интернаака дээрэ барар штакетиньтан күрүөлэммит мастар оччолорго сал кувдүүс кестоллора.



Билгийн санаан дордехко, элбх даганы эр дэсн учууталлар бааллар этэ Ол ЕН Макаров, СК Макаров, ДС Постинков, ВС Константинов, ВК Пестерев, ПД Макаров, ЕЗ Никитин, НС Соловьев, ВШ Пестяков, ДА Илларионов, бары даганы бээр өйүтүн-санаанан салгалтаран борт илээхтэ үлээшүүлэрэ, нэлээтэж ололор актыи-белайдыг кытталлар. Ол курдук, ЕН Макаров хоту Сыланга, Улуу Күөлгэ сотору-сотору атынан баран лекция аагара. Итэинэ Сана дыйга солбуллубет Тынышты орон нйор буолара. Того да кэм-кардик аастар, оскуолары оччотору сиринэн үлэ күстүүтү орутлара. Учутталлар перемана аайы өйүлөргө мероприяте ыыталлара. Оскуолабыт улахан көрдүбүртүр оролору төгүрүчтү туруоран ЕН Макаров ооньнуу ыытара Улахан бадайы кийи "Чыгчаах көтөөр", - диг-дигикитини оредаллыктатара харахлар бу баардыы көстөр. Ити курдук, өр туһа диги учууталларбыт барахсалтар күлү-дыты захсыбаама үлэллестирээ.

Күйүлгү куобах буюдтар бийиктин куобах үүрдөрү ичкө бирар буюмалара. Хастаһынын лашаакы огорон бюрүлдөрү, сөү охсон куобары күрөтөрттү. Саас аайы оскуча, интернет таһыгар саһаан эр-бээһин үөрөнөөччү эбээһинэһин курдук буюмалара. Азы саас аайы таһгара дымчкы



нан орунунан кишиг тийэн илээлэрин
корон: "Килэз илэ-эр!!!" – дин буолара. Ол
сурах дарибиэтин тийэй көтөрө. Кинеме-
ханик улахан толугу Федот Захаров дэс-
кэби этэ. Килэз айны кишиг көрөрбүт. Ки-
немеханик лизеттиги уларытарылар
ВСКовстангаһын аастып көстүүтэ туох бу-
олбутун сахалыа тылбаастаан кэпсэни
доргуттара. Килэз илэчү күнүгүт оскула
араларо кишиг геройдарын үтүктөрбүн
"Тарсаан" дин кишиг кэпсэнтэн оро үкэ
Тарсаанын хайылыгыра. Итинник бири-
тэн-биир хатыламмат көстүү олохтутун
толоруора.

Оскуулага үөрөнөр сыялгарбыгытар
дойду үрдүгүн буолар собогыттарлар билигин
эмиэ тумнубат этилэр.
1952 сыл кыһыныгар бэр
күн оскуола орлорун строй-
датан баран, саха үс реалист
суруйааччыларын буруйда-
ан: "А.И.Софронов-Алампа,
Н.Д.Неустров" уонна
Өксөкүлээх Өлөксөй кэмп-
лэрин аны аахпаккыт,
дэлэртитэр кэмплэр кэмп-
лэрэ баар буоллалына манна
аралаан туттарабыт", - дии-
рой иннэтэр муустаа кэ-
мпэлэри бырадытаатылар.
Бары ах бардыбыт, баар-су-
ох суруйааччыларбытын
өстөөхтөр дин санаабат эти-
бит. Эһиилгэр 1953 сыл
сааһыары И.В.Сталин ыа-
рыйда дин буолла, директор
хотугар кыраһыан лаампа-
тынан үлэлтэр радио баары-
нан туругун күннэтэ этэр
этилэр. Арый бэр күн перемена кэмтэр
директор хотугар баай Сталин мэриэтигин
(иттэн 1952 с. П.Т.Карсамаев уруйулаабы-
та) кара лицензия артыыдык смена
таһааран туруордулар. Эмиэ барыбытын
стройдатан баран директор И.В.Сталин ыа-
рахан ырытыттан өйдөмөккө өлө дин
буолла. Ытаһыа-сонтоһуу бэр буолла, ор-
дук иһэн нуучка кыргыттар- учууталлар
Н.В.Гомилва, В.И.Кузнецова куускэ ыта-
тылар. Ол кэбэ оскуола, нэһилиэннэ-

траурный зон-
тик булбута.



Нәтижелік

уудхан туугу су-
ох буолан, ыыр-
дык дарыы, се-
куолабыт барах-
сан нэһилиэк
олотур эрийбэр
книппин буол-
луогун буолар
эбэ. Ол курдук,
колхозстаахтар
уотсай муһунах-
тара, нэһилиэк
кыһын талыы
кыһын хас иччү барар бөлүмүмүзүгү.

Оскулда оловор биір биччууланых ин-
нерский үлз этэ. Оччолорго пьюер-буһаа-
тайынан А.С.Лыгина (Чичинарова) үлз
лабита. Звено отарзэт экин үлз бөрү барар.
Орну патриотический тыгынга инжи, бу-
бууттары кытта көрүһүүдэри тэрийэр
этилер. Оччолорго Борзр Е.И.Ноговицын
(Сылай); Д.В.Сивцев, В.Пахомов баалар.
Е.И.Ноговицын нементэри кытта хайдыр сэр-
ридэспэтин туһунан кыһылан-абарар
оловор көнүгүрүс характар бу баарга дылы.

Оскулдар санаттартай үлдэг, общест-
веннай-спортивной ололор бары дагуна ас-
тыбым эгитибт. Оскула ололор бигр уе-
нуллубат түгээнинг эгизамен туттарыгтай
буолара. Бидний IV-VII дүри сэл айга,
туттарар эгитибт. Мин бигр бойзм эгизамен
туттарар юмн наһаа собулүүр эгити. Ол д-
ийн буолуо, кылаастын сэл айга тахсан
сэгтний бүтэрэн, Чурапчага 1956 сэл
күһүнүтэр ахсык кылааска уорган киирбн
түм

Бастагы бийлени бирбитт өсүмдүккө
бараксан өсө да өр сыйлартга үлүлүн түр
үөрөнзөччилерин эи кыкын дөрөншөө
тук аатталаларыгар их сүрөжигити
багарыын Көлөр көрүһүү ыраас, сырдын
үрдүк, сылаас таас өсүмдүк - Бийли Хра
мыгар буоларыан

ECMAKAPOH

- үлэ, спорт, энергетика ветераны

Чурагча улууһун
Ботуобатах өрөмүсүнүн

Үбүлгөйдээх биир дөй дүлаахпыт

ДАНИЛОВНА



төрөөбүтэ. Ол да ийин өрө сааһа куруук багыттарын, бэрээттэрин көрүүтэ-хараһыга, дыһыс-тас үлэлэринэр, дьонугар саамый көмөлөөх өрө буола улааһыта. Оскуолаҕа үөрөнө сылдьан 14-тээх кыыс комсомолта тэрийбитэ, общественной олоххо кытара. Оччотооҕу биримэс көрдөбүлүнэн, девининэн сайгытаран 10-с кылааһы бүтэрээт, "оскуола-производство-үрдүк үөрэх" лозунунанан Төлөй-Дирингэр ижэ сыл ыаннаһыскаабыта.

1970 сүүлээххэ Дьокуускай-
даагы кооперативнай техни-
кумга кэтэхтэн бухгалтерскай
отделениета үүрөгү кирбитэ.
Бүтэрээт, ыраах Кэбээни оройу-
нуутар, Кэбээни райсоһуугар
Сикон-Күөлгө сельпо кылаабы-
най бухгалтерьнан аманан икки
сыл үлэтэбитэ. Ама да албэх
сыл аастытын иһин, Еадокһа
Даниловна ол сылырт: "Эдэр
специалист буолан үлэлини
түһүрбэр сельпога председа-
тель суоҕ, аппараат специалис-
тара тийбэр этилэр, сельпоһу
салайсыбытым, олус ыраахан
кум аастыгым", — диир ахтар.

1974 сэндлаахха балаан ый-
ытар торообут оройуонутар, Чу-
рапчытаары райсоонка розница
старшай бухгалтерьонан ананан
улалдохота. Бу бирисмэр Чу-

рагчын райкохохон кылабыннай бухгалтериянан, өр сүл үлэлзэ-
бит, уопуттаах ДНГригорьев
үлэлтин, салайа олооро Эдэр
эрчимнээх, сыгылы-хогуу
кыһыы хара кэллэрүттөн суот-
уочуот үлэтинер элбэххэ
үөрөһүгэ, такайбыта. Бырабы-
лыаннаа эдэр кээкиллэх
үлэһити таба көрөн, баяртан би-
ир кэрдис үрдэтэн, үлэһитэн
испигэ 1976 сылыахха органи-
зацарооннай отделга ылыгыта, бу
дьаа партия кээжэтинер ыһы-
лыгыта.

Общественной ула, комсомол Евдокия Даниловна олоор ураты мнэстэлэри ыһаалар. 1975-1980 сс. райпотребсоюз комсомольскай тэригэтэтин секретара, ити кэмнэртэ Чурапчы оройуонун райкомол бюротун чылыһынан, кэлээн ревизионнай комиссия председателинан үтүө суоһаастахтык үлэһэбитэ. Комсомолтан үүнэн аны 1982 сыллаахха райпотребсоюз партийнай ячейкатын секретарынан быһырданан өр кэмгэ өрө күүртүрэн үлэһэбитэ.

Бырабылтынан 1978 сыллаахха Владимир Даниловичны кылабынай бухгалтерьынан аныыр, кэлин күн бүтүнүтэр дээрэ бу дуоһунаска үлэли аһорор. Сорохтор бухгалтер үлэһэ улахан сыраны-сылбаны ыһат, ар

пыйдык суот туорадыр эр тар-
тын да бүтэр курдук санымы-
лар, онтон ис дыгэр тэригтэ
үбүн-харчытын аттаран туттуу,
суот-учуот чуолкай буолуута
барыта тэригтэ кыһаабынай
бухгалтерын үлэтигэр туту-
луктаах Бу үлэни Едлокия Да-
ниловна салайааччылаах бух-
галтерия аппарата, экономиче-
ской отделы тутан, сорох бизн-



мэлдэг (сүлжвэр, кварталын) отчуулга) өрөбүл дүн аахсы-
бакка барилаагт соруудыг, от-
чуоту чуулгайдаан, лоп-бааччы
биримэтигэр толорон калыбар,
инири да отгүтэр үлэлмэхтэрэ
турдаа.

Онгоо олох, үлэ салданаан ба-
рар, араас кэмнэр, кийн
көһүһнэтэх, кэлэстэтэх өрүтгэ-
рэ (былаас уларыйыагыт).

сыйланира), зан дойд
үрдүн бүрүүкэн турар жон
мическай кризис кэмгэр Едн
кил Давыдова уонна апарант
тарилтэ туруктаах булуутугар
туруулаһан турар үлэлчиллэр
Үлэ ханна көдүүстөөхтик
туһалаахтык, кыайыһылаахтык
тариллэр да, түмүк күүһүмүс
ох буолар. Ол да иһин кэни жол
лектыһа, убаастаһыһа

туһанар, итгэлд улахан.
Түгэнийн туһанан, Евдокс:
Даниловнаны үбүлүйдээх
күнгүсүн, эгэрдэлээн туран
улахан динь кэрэнигэр кытаан-
нах дорубуйаны, күн сиритэр
дьоду-саргыны багасханыг!

ГСИЛАТОНОВ
ЭРГИЗЕН ВЕТЕРАНА

Бостоний Данилоница сэтгэн
7 хүнээр 1999 онд тээвэр
уулийн нийгэмлэгт 100 орлоох
фр. Данил Перошкитарга
ны сэтгэн уулалт хүргэн

на главу МО "Чувашского улуса (район)".

Хаймат бичээкээ бэриллэр графига: 16 ч 00 м. Бичээкээ бэрилинээ: 16 ч 00 м. "Сага олох" редакционной-издательской холбоука 09.11.2009 с. офсетка бичээтлэнэ. Адаминна: 678620. Чуулчы сэл. Корл Марксуул, 26-а. Индекс: 54907. Хаймат издэлээ уст, олтууриннука, чэллэрлэ укина субуотага тахсар.